

Voksenlærlingeordningen

Deskriptiv analyse

April 2021

Viden og Analyse / Nicoline Nagel Nilsson (NWNA) & Magnus Andreas Bødker Jensen (MABJ)

Resumé af resultater

Voksenlærlingeordningen har både et uddannelses- og beskæftigelsespolitisk formål, og sigter mod at give voksne bedre mulighed for at tage en erhvervsuddannelse. Ordningen styrker både den enkeltes kvalifikationer og kompetencer og bidrager samtidig til at imødekomme behovet for faglært arbejdskraft. Personer i et voksenlærlingeforløb kan både komme fra ledighed (ufaglært eller faglært og faglært med forældet uddannelse) eller fra beskæftigelse (ufaglærte).

Denne analyse af voksenlærlingeordningen er en *beskrivende analyse*, hvorfor der f.eks. ikke kan siges noget om deciderede effekter på beskæftigelse af at have været i et voksenlærlingeforløb. Analysen undersøger derimod, om der deskriptivt kan findes sammenhænge i typen af virksomheder, der ansætter lærlinge med et voksenlærlingetilskud, samt hvilke personer, der påbegynder et voksenlærlingeforløb, fordelt på om personen kommer fra hhv. ledighed eller beskæftigelse.

Analysens resultater viser, at:

- Tre ud af fire (77 pct.) voksenlærlingeforløb finder sted i en privat virksomhed, og ca. halvdelen i branchen for *bygge og anlæg* eller *handel og transport*.
- Omkring en fjerdedel (24 pct.) færdiggør ikke den erhvervsuddannelse, som voksenlærlingeforløbet er en del af. Det er i data ikke muligt at se, hvor mange der gennemfører voksenlærlingeforløbet, som er en del af uddannelsen. Andelen ligger dog på niveau med den generelle afbrydelse af erhvervsuddannelser (24 pct.).
- Halvdelen (48 pct.) har grundskole som højest fuldførte uddannelsesniveau (dvs. er ufaglærte), 23 pct. er faglærte og 11 pct. har en videregående uddannelse. Den resterende andel har en gymnasial uddannelse som højest fuldførte (19 pct.).
- Lidt over halvdelen (51 pct.) er mænd, og mere end 80 pct. har dansk herkomst.
- Gennemsnitsalderen er 34 år, og 7 pct. er over 50 år, når de påbegynder voksenlærlingeforløbet.

Endvidere viser analysen vedrørende løn og beskæftigelse, at:

- Den forudgående *beskæftigelsesgrad*¹ er, som forventet, højere for de borgere, der påbegynder et voksenlærlingeforløb fra beskæftigelse (0,5) sammenlignet med dem, der påbegynder fra ledighed (0,3).
- Ca. 63 pct. afgår til beskæftigelse efter forløbet, herunder ca. 38 pct. i samme virksomhed, som de var i voksenlærlingeforløb i. De resterende 37 pct. afgår til ledighed.
- Den *gennemsnitlige timeløn* ved et nedslag et år *før* påbegyndt uddannelse er 149 kr. og ved et nedslag et år *efter* afsluttet uddannelse 182 kr., hvor borgere der påbegynder fra ledighed, som forventet, ligger lavere både før og efter, sammenlignet med borgere fra beskæftigelse. Den relative ændring er dog nogenlunde tilsvarende.
- *Beskæftigelsesfrekvensen*² 52 uger *før* påbegyndelse af erhvervsuddannelsen ligger lavere sammenlignet med 52 uger *efter* afslutning af uddannelsen. For borgere, der kommer fra beskæftigelse, er beskæftigelsesgraden ca. 0,5 før og ca. 0,65 efter. For borgere der kommer fra ledighed, er beskæftigelsesgraden ca. 0,2, og altså betydeligt lavere før påbegyndelse af forløbet, mens den et år efter er ca. 0,5.

¹ Andelen af uger i beskæftigelse i løbet af de seneste 3 år.

² Andelen i beskæftigelse i den enkelte uge.

1. Indledning

Voksenlærlingeordningen blev indført som en midlertidig forsøgsordning i 1997, og blev gjort permanent i 1999. Med ordningen har private og offentlige arbejdsgivere, der indgår uddannelsesaftale med voksne, *ret* til tilskud til den løn, som de betaler personen i praktikperioden. Ordningen har både et uddannelses- og beskæftigelsespolitisk formål, og sigter mod at give voksne bedre mulighed for at tage en erhvervsuddannelse og derved styrke kvalifikationer og kompetencer, og samtidig bidrage med uddannet arbejdskraft på områder med gode beskæftigelsesmuligheder og mangel på arbejdskraft.

Denne analyse beskriver brugen af voksenlærlingeordningen og undersøger, om der kan findes sammenhænge i karakteristika for personer, der påbegynder et voksenlærlingeforløb.

1.1. Lovgivning og rammer for voksenlærlingeordningen

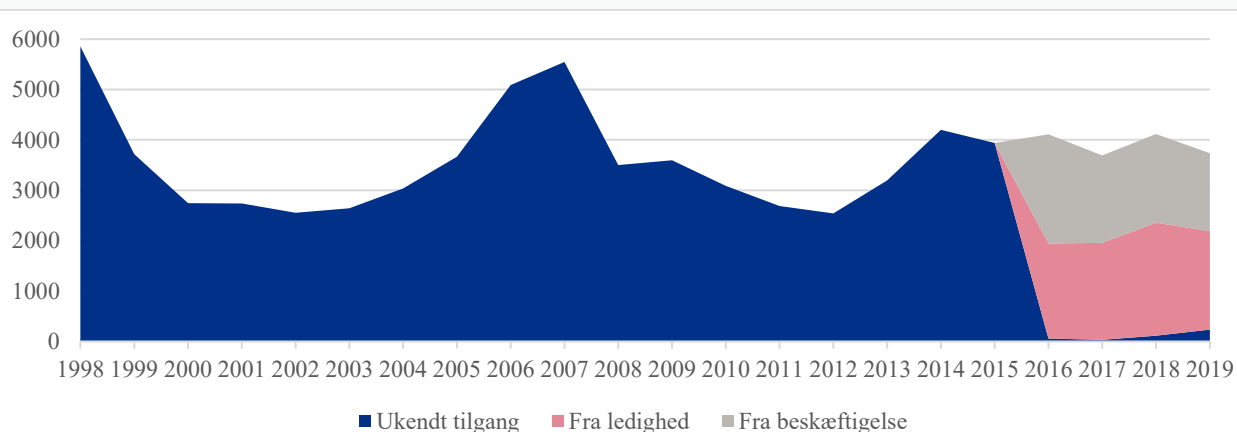
En voksenlærling er en person over 25 år, der har indgået en uddannelsesaftale ifm. en erhvervsuddannelse, hvor lærlingeforløbet gennemføres med skiftevis skole- og praktikperioder. Ordningen er målrettet tre grupper:

- 1) Ledige ufaglærte og ledige faglærte med forældet uddannelse,
- 2) Ledige faglærte med mere end 6 måneders ledighed,
- 3) Beskæftigede ufaglærte.

Ordningen udgøres af et statsligt tilskud til arbejdsgiveren til den løn, der udbetales til voksenlærlingen i praktikperioden³. For virksomheden er ordningen derved en hjælp til at tiltrække nye medarbejdere, men også at fastholde og opkvalificere eksisterende medarbejdere. For voksne, der kommer *fra ledighed*, gives tilskud til alle uddannelser, mens der for voksne der kommer *fra beskæftigelse*, kun gives tilskud til uddannelser på positivlisten⁴. Yderligere beskrivelse af ordningen kan findes i bilag 1.

Figur 1

Antal påbegyndte voksenlærlingeforløb fordelt på tilgang, 1998-2019

Anm.: Kun det første påbegyndte voksenlærlingeforløb for den enkelte borger indgår (unikke personer). Det skal bemærkes, at der er skift i datakilder i løbet af perioden. Særligt data fra 2009-2015 vurderes ikke at være af tilstrækkelig kvalitet.

Kilde: Voksenlærlinge baseret på Bestand, Plandata og manuel indberetning fra jobcentre.

³ En arbejdsgiver kan modtage løntilskud efter voksenlærlingeordningen til en elev på social- og sundhedsuddannelserne, hvis eleven ikke har ret til voksnelevløn.

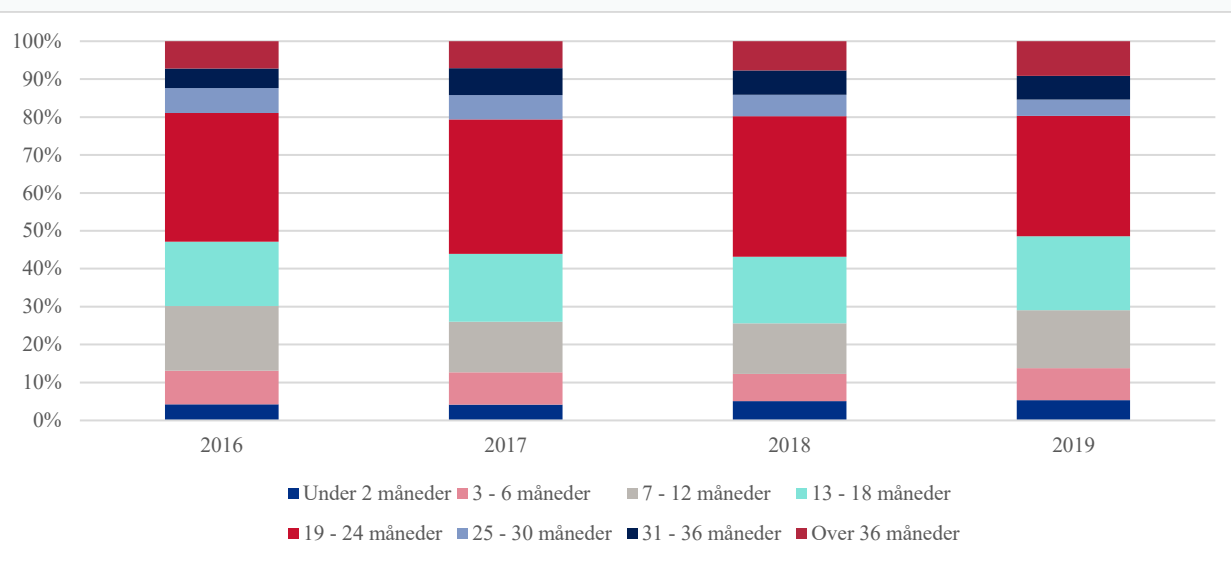
⁴ <https://star.dk/media/12028/2020-17-02-voksenlaerlingeliste-1-halvaar-2020.pdf>

Figur 1 viser udviklingen i antallet af personer, der påbegynder et voksenlærlingeforløb i perioden 1998-2019. Før 2016 er der ikke registreret oplysninger i jobcentrenes systemer om voksenlærlingens tilknytning til arbejdsmarkedet, før påbegyndelsen af forløbet. Fra 2016 til 2019 fremgår det, at omkring halvdelen kommer fra beskæftigelse. Størstedelen er i et voksenlærlingeforløb hos private virksomheder, jf. figur 2 i bilag 1. Der påbegyndes ca. 4.000 voksenlærlingeforløb hvert år i perioden 2016 til 2019. Det skal bemærkes, at der i perioden fra 2009-2015 er betydelige udfordringer med data, hvorfor analysen kun beskæftiger sig med forløb påbegyndt efter 2015.

Nedenfor fremgår længden af voksenlærlingeforløb i perioden fra 2016-2019. Der tages udgangspunkt i det år, voksenlærlingeforløbet påbegyndes. De længere forløb på 1-2 år udgør omtrent halvdelen af de påbegyndte voksenlærlingeforløb, mens korte voksenlærlingeforløb på under ét år udgør cirka 30 pct. De resterende 20 pct. udgøres af påbegyndte voksenlærlingeforløb med en varighed på mere end 2 år. Voksenlærlingeforløb har derved generelt en lang varighed, sammenlignet med den aktive indsats i beskæftigelsessystemet, hvor der typisk er tale om kortere forløb. Det skal dog bemærkes, at der er variation i om virksomheden indberetter længden på selve voksenlærlingeforløbet, eller længden på den uddannelse, som forløbet er en del af.

Figur 2

Længde af voksenlærlingeforløb, 2016-2019

Anm.: Kun det første påbegyndte voksenlærlingeforløb for den enkelte borger indgår. Det skal bemærkes, at den faktiske slutdato er registreret i data, hvorfor det er muligt at se længden af forløb, der påbegyndes i 2019.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af voksenlærlingeregisteret, der er baseret på Bestand, Plandata og manuel indberetning fra jobcentre.

1.2. Analysens opbygning

I analysen præsenteres først en kort litteraturgennemgang i *Litteraturgennemgang: Analyser af voksenlærlingeordningen*, herefter beskrives datagrundlaget og de anvendte definitioner i afsnittet *Data og definitioner*, hvorefter karakteristika for personer i voksenlærlingeordningen præsenteres i den beskrivende analyse, afsnittet *Beskrivende analyse*.

2. Litteraturgennemgang: Analyser af voksenlærlingeordningen

Der findes ikke meget litteratur om voksenlærlingeordningen, hvilket bl.a. kan skyldes, at der tidligere har været betydelige udfordringer med datakvaliteten. Deloitte foretog i september 2013 en evaluering af voksenlærlingeordningen. Analysen er baseret på registerdata og kvalitative data i form af interviews med virksomheder, voksenlærlinge, jobcentre, beskæftigelsesregioner og erhvervsskoler⁵.

Den deskriptive analyse viser, at mere end halvdelen af voksenlærlinge er ufaglærte, og påbegynder forløbet fra beskæftigelse, og at ca. 40 pct. har en erhvervsuddannelse eller videregående uddannelse når de påbegynder forløbet. Analysen viser endvidere, at ordningen er blevet mindre attraktiv for virksomhederne i løbet af perioden, grundet en gradvis nedsættelse af løntilskuddet til voksenlærlinge. Derudover undersøges fortrængnings-effekter, hvor der ikke findes indikationer på, at antallet af voksenlærlinge har påvirket tilgangen af unge lærlinge, og at voksenlærlingeordningen derimod har medvirket til at øge det samlede antal lærlingepladser.

Data og definitioner

Boks 1 nedenfor beskriver kort datagrundlag og definitioner, som anvendes i analysen.

Boks 1

Data og definitioner

Datagrundlag

Voksenlærlinge er registeret i voksenlærlingeregisteret, som er baseret på oplysninger fra Bestand, Plandata og manuelle indberetninger fra jobcentrene. I registeret findes oplysninger om start- og sluttidspunkt for lærlingeforløb, og fra 2016 også hvilken tilgang lærlingen har til forløbet, samt oplysninger om virksomheden. Voksenlærlingeregisteret kobles med oplysninger fra Danmarks Statistisk elevregister, som indeholder oplysninger om alle påbegyndte uddannelsesforløb. Det antages at voksenlærlingeforløbet er en del af en given uddannelse, hvis voksenlærlingeforløbet ligger inden for uddannelsens start- og sluttidspunkt. Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM anvendes som datagrundlag for oplysninger om beskæftigelse og offentlige ydelser for målgruppen, samt alder, herkomst, a-kasse og bopælskommune. Herudover anvendes Danmarks Statistiks befolkningsregister, familieregister, uddannelsesregister samt lønoplysninger fra e-Indkomst.

Definitioner

Beskæftigelses-, ydelses-, uddannelses-, og selvforsørgelsesgrad er defineret som den samlede grad (andel af uger i løbet af en periode) af f.eks. beskæftigelse i den valgte periode, og tager dermed højde for, at personer kan gå ind og ud af beskæftigelse. Beskæftigelsesfrekvens indikerer andelen i beskæftigelse i en given uge.

3. Beskrivende analyse

Nedenfor undersøges hvordan voksenlærlingeforløbene kan karakteriseres og hvilke personer der påbegynder voksenlærlingeforløb, ved at se på en række baggrundskaraktistika. Opgørelser af karakteristika fordeles på om borgeren påbegynder voksenlærlingeforløbet fra ledighed eller fra beskæftigelse. For alle opgørelser gælder det, at der tages udgangspunkt i personer, der påbegynder et voksenlærlingeforløb i perioden fra 2016 til 2018, og der tages udgangspunkt i en beskrivelse af karakteristika, på det tidspunkt hvor voksenlærlingeforløbet starter. For karakteristika, hvor der undersøges beskæftigelse mv. tilbage og frem i tid, tages udgangspunkt i uddannelsen, som voksenlærlingeforløbet er en del af.

⁵ Ud over en deskriptiv analyse, indgår også en effektanalyse af de isolerede beskæftigelses- og indkomsteffekter, hvor Propensity Score Matching anvendes som metode. Det skal dog bemærkes, at der er udfordringer i forhold til data- og metodevalg i effektanalysen.

3.1. Karakteristika for voksenlærlingeforløb

I tabel 1 nedenfor fremgår antallet af voksenlærlinge, der påbegynder et forløb i perioden 2016-2018, fordelt på om tilgangen er fra ledighed, fra beskæftigelse eller ukendt. Det fremgår, at der er ca. 15.650 personer i perioden, hvor lidt over halvdelen påbegynder et forløb fra ledighed, mens lidt under halvdelen påbegynder et forløb fra beskæftigelse. For ca. 3 pct. findes der ikke oplysninger om status ved tilgangen til forløbet.

Tabel 1

Antal personer der påbegynder et forløb i perioden 2016-2018

	Voksenlærlinge fra ledighed	Voksenlærlinge fra beskæftigelse	Ukendt tilgang	Voksenlærlinge i alt
<i>Antal personer</i>	8.011	7.199	437	15.647
<i>Andel</i>	51 pct.	46 pct.	3 pct.	100 pct.

Anm.: I populationen indgår personer, der påbegynder et voksenlærlingeforløb i perioden fra 2016-2018. * Det er ikke i data muligt at se om voksenlærlingeforløbet færdiggøres, men det er muligt at se om uddannelsesforløbet færdiggøres ud fra Danmarks Statistiks uddannelsesregister. Der indgår kun afsluttede uddannelsesforløb (men også uddannelsesforløb, der ikke færdiggøres).

Kilde: Egne beregninger på baggrund af voksenlærlingeregisteret og Danmark Statiks kursistregister.

I tabel 2 nedenfor præsenteres en række karakteristika for selve voksenlærlingeforløbet:

Tabel 2

Karakteristika for voksenlærlingeforløbet

	Voksenlærlinge fra ledighed	Voksenlærlinge fra beskæftigelse	Ukendt tilgang	Voksenlærlinge i alt
<i>Fordeling på virksomhedstyper</i>				
<i>Privat</i>	76 pct.	77 pct.	80 pct.	77 pct.
<i>Kommune</i>	16 pct.	14 pct.	14 pct.	15 pct.
<i>Region</i>	4 pct.	5 pct.	3 pct.	4 pct.
<i>Stat</i>	5 pct.	4 pct.	3 pct.	4 pct.
<i>Fordeling på brancher</i>				
<i>Landbrug, skovbrug og fiskeri</i>	1 pct.	1 pct.	.	1 pct.
<i>Industri, råstofindvinding og forsyningsvirksomhed</i>	15 pct.	17 pct.	11 pct.	16 pct.
<i>Bygge og anlæg</i>	23 pct.	23 pct.	33 pct.	23 pct.
<i>Handel og transport mv.</i>	25 pct.	26 pct.	26 pct.	25 pct.
<i>Information og kommunikation</i>	2 pct.	1 pct.	2 pct.	2 pct.
<i>Finansiering og forsikring</i>	0 pct.	0 pct.	.	0 pct.
<i>Ejendomshandel og udlejning</i>	1 pct.	0 pct.	.	1 pct.
<i>Erhvervsservice</i>	6 pct.	5 pct.	6 pct.	5,7 pct.
<i>Offentlig administration, undervisning og sundhed</i>	25 pct.	23 pct.	19 pct.	24 pct.
<i>Kultur, fritid og anden service</i>	2 pct.	2 pct.	2 pct.	2 pct.
<i>Fordeling på uddannelser</i>				
<i>Gastronomuddannelser, bager, konditor, slagter mv.</i>	7 pct.	7 pct.	5 pct.	7 pct.
<i>Chauffør</i>	2 pct.	5 pct.	2 pct.	3 pct.
<i>Gartneruddannelser</i>	2 pct.	2 pct.	1 pct.	2 pct.
<i>Smedeuddannelser</i>	3 pct.	2 pct.	2 pct.	3 pct.
<i>Elektriker, elektronik- og svagstrømsuddannelsen</i>	8 pct.	7 pct.	14 pct.	8 pct.
<i>Cykel-, auto-, og skibsmekanikere mv.</i>	3 pct.	2 pct.	6 pct.	3 pct.
<i>Murer, snedker, maskinsnedker, tømrer, maler mv.</i>	12 pct.	12 pct.	16 pct.	12 pct.
<i>VVS-teknik</i>	3 pct.	3 pct.	4 pct.	3 pct.
<i>Social- og sundhedsuddannelse</i>	11 pct.	9 pct.	12 pct.	10 pct.
<i>Detailhandelsuddannelser</i>	7 pct.	6 pct.	5 pct.	6 pct.
<i>Kontor- og handelsuddannelser</i>	17 pct.	12 pct.	10 pct.	15 pct.
<i>Andre teknik- eller byggeuddannelser</i>	12 pct.	15 pct.	13 pct.	14 pct.
<i>Andre uddannelser</i>	13 pct.	18 pct.	11 pct.	15 pct.
<i>Gennemførelse af uddannelse</i>				
<i>Andel, der ikke færdiggør uddannelse som voksenlærlingeforløb er en del af*</i>	28 pct.	19 pct.	37 pct.	24 pct.

Anm.: I populationen indgår personer, der påbegynder et voksenlærlingeforløb i perioden fra 2016-2018. * Det er ikke i data muligt at se om voksenlærlingeforløbet færdiggøres, men det er muligt at se om uddannelsesforløbet færdiggøres ud fra Danmarks Statistiks uddannelsesregister. Der indgår kun afsluttede uddannelsesforløb.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af voksenlærlingeregisteret, Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM, Danmarks Statistiks befolknings-, familie-, og uddannelsesregister.

En fordeling på brancher viser, at ca. halvdelen af voksenlærlingeforløbene finder sted i branchen for *bygge og anlæg* og *handel og transport*. Lidt mere end tre fjerdedele af alle forløb, er hos en privat virksomhed. Voksenlærlingeforløbene fordeles på en række overordnede uddannelsesgrupper for at undersøge, om der er forskel i hvilken type uddannelse, en voksenlærling typisk påbegynder. Fordelingen viser tydeligt, at der er en stor andel af håndværksmæssige eller tekniske uddannelser, som f.eks. elektriker, murer, snedker, tømrer mv. Derudover er der også en stor andel kontor-, handels-, og detailhandelsuddannelser samt social- og sundhedsuddannelser.

Andelen af personer, der *ikke* færdiggør den uddannelse, som voksenlærlingeforløbet er en del af, er højere for personer, der påbegynder voksenlærlingeforløbet *fra ledighed* (28 pct.), i forhold til dem der påbegynder *fra beskæftigelse* (19 pct.). I gennemsnit færdiggør omtrent en fjerdedel af alle voksenlærlinge ikke den uddannelse, som voksenlærlingeforløbet er en del af. Det ligger på samme niveau, som den generelle færdiggørelse af erhvervsuddannelse (Danmarks Statistik, 2020). I bilag 2 fremgår en fordeling tilsvarende tabel 2, for personer, der ikke færdiggør uddannelsen, som voksenlærlingeforløbet er en del af. Her ses det, at andelen, der er voksenlærling i en privat virksomhed ligger lidt højere (84 pct. i forhold til 77 pct.), branchefordelingen er lidt anderledes med lidt flere lærlingeforløb i branchen for hhv. *Handel og Transport mv.* og lidt færre i branchen for *Offentlig Administration, undervisning og sundhed* (hhv. 32 og 17 pct. sammenlignet med 25 og 24 pct.). Uddannelsesfordelingen viser, at flere afbryder en gastronomuddannelse (12 pct. i forhold til 7 pct.), og lidt færre kontor- og handelsuddannelser (10 pct. i forhold til 15 pct.).

3.2. Demografi, geografi og uddannelse

I tabel 3 nedenfor fremgår en række karakteristika for demografi og uddannelse for borgere i et voksenlærlingeforløb, fordelt på om forløbet er påbegyndt fra ledighed eller fra beskæftigelse. Da voksenlærlinge både kan påbegynde forløb fra ledighed og beskæftigelse, sammenlignes med hele arbejdsstyrken.

Tabel 3

Demografi, geografi og uddannelse

	Voksenlærlinge fra ledighed	Voksenlærlinge fra beskæftigelse	Ukendt tilgang	Voksenlærlinge i alt	Arbejdsstyrken
<i>Antal personer</i>	8.011	7.199	437	15.647	2.378.326
<i>Demografi</i>					
<i>Mænd</i>	53 pct.	60 pct.	63 pct.	57 pct.	52 pct.
<i>Dansk herkomst</i>	86 pct.	78 pct.	78 pct.	82 pct.	86 pct.
<i>Alder (gns.)</i>	35 år	34 år	34 år	34 år	44 år
<i>Under 30 år</i>	33 pct.	40 pct.	36 pct.	36 pct.	13 pct.
<i>Mellem 30 og 50 år</i>	62 pct.	52 pct.	59 pct.	57 pct.	55 pct.
<i>Over 50 år</i>	6 pct.	8 pct.	5 pct.	7 pct.	33 pct.
<i>Forsørger</i>	52 pct.	45 pct.	45 pct.	48 pct.	53 pct.
<i>Enlig</i>	44 pct.	40 pct.	44 pct.	42 pct.	29 pct.
<i>Enlig forsørger</i>	14 pct.	10 pct.	13 pct.	12 pct.	10 pct.
<i>Geografi</i>					
<i>Region Hovedstaden</i>	21 pct.	26 pct.	31 pct.	24 pct.	34 pct.
<i>Region Sjælland</i>	14 pct.	14 pct.	6 pct.	14 pct.	14 pct.
<i>Region Syddanmark</i>	24 pct.	21 pct.	28 pct.	23 pct.	20 pct.

<i>Region Midtdanmark</i>	24 pct.	26 pct.	16 pct.	25 pct.	22 pct.
<i>Region Norddanmark</i>	16 pct.	13 pct.	19 pct.	15 pct.	10 pct.
<i>Uddannelse</i>					
<i>Grundskole eller uoplyst</i>	42 pct.	55 pct.	48 pct.	48 pct.	16 pct.
<i>Gymnasial uddannelse</i>	14 pct.	24 pct.	19 pct.	19 pct.	6 pct.
<i>Erhvervsuddannelse</i>	29 pct.	15 pct.	22 pct.	23 pct.	36 pct.
<i>Videregående uddannelse</i>	15 pct.	7 pct.	11 pct.	11 pct.	42 pct.

Anm.: I populationen indgår personer, der påbegynder et voksenlærlingeforløb i perioden fra 2016-2018. I arbejdsstyrken indgår personer mellem 25-64 år, der ved et nedslag i uge 48 november er i beskæftigelse eller modtager en ydelse, der defineres som værende en del af arbejdsstyrken.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af voksenlærlingeregisteret, Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM, Danmarks Statistiks befolknings-, familie-, og uddannelsesregister.

I den pågældende periode er lidt over halvdelen af personerne i voksenlærlingeforløbet mænd, og ca. 80 pct. er af dansk herkomst. Andelen med dansk herkomst, der kommer fra ledighed, ligger lidt højere end for dem der kommer fra beskæftigelse (86 pct. ift. 78 pct.). Andelen ligger nogenlunde på niveau med hele arbejdsstyrken. Hovedparten af borgerne er i alderen 30 til 50 år, med en gennemsnitsalder på knap 35 år. Til sammenligning er den gennemsnitlige alder i arbejdsstyrken 44 år. Lidt over halvdelen af borgere, der kommer fra ledighed, er forsørgere, mens lidt under halvdelen af borgere, der kommer fra beskæftigelse, er forsørgere. Ca. 42 pct. er enlige, hvor det kun er 28 pct. i hele arbejdsstyrken.

Ser man på uddannelsesniveau, har omtrent halvdelen grundskole som højest fuldførte uddannelse (dvs. er ufaglærte), mens relativt få har gennemført en videregående uddannelse. Andelen med grundskole som højest fuldførte uddannelse er størst for borgere, der kommer fra beskæftigelse. Knap 30 pct. af voksenlærlinge, der påbegynder deres forløb fra ledighed, har en erhvervsuddannelse som højest fuldførte niveau (dvs. er faglærte). Af personer, der påbegynder deres forløb fra beskæftigelse, har knap en fjerdel en gymnasial uddannelse som højest fuldførte niveau. Uddannelsesniveauet er meget anderledes end hele arbejdsstyrken, hvor kun 16 pct. har grundskole som højest fuldførte, og 42 pct. har en videregående uddannelse. Der er ikke variation i geografi, alt efter om voksenlærlingeforløbet påbegyndes fra ledighed eller beskæftigelse.

3.3. Beskæftigelse- og ydelseshistorik

I tabel 4 nedenfor præsenteres karakteristika i forhold til beskæftigelses- og ydelseshistorik for personer, i et voksenlærlingeforløb. Igen sammenlignes med hele arbejdsstyrken. Her fremgår det, at *beskæftigelsesgraden* (andelen af uger i beskæftigelse i løbet af de seneste 3 år), er samlet ca. 0,4, og er højere for de borgere, der påbegynder et voksenlærlingeforløb fra beskæftigelse (0,49) sammenlignet med dem, der påbegynder fra ledighed (0,29). Beskæftigelsesgraden for hele arbejdsstyrken er til sammenligning 0,74. Tilsvarende er den *offentlige ydelsesgrad* højere for personer, der kommer fra ledighed (0,48), sammenlignet med personer, der kommer fra beskæftigelse (0,18). Til sammenligning, ligger både uddannelsesgraden og den offentlige ydelsesgrad betydeligt lavere for hele arbejdsstyrken.

Tabel 4

Beskæftigelses- og ydelseshistorik

	Voksenlærlinge fra ledighed	Voksenlærlinge fra beskæftigelse	Ukendt tilgang	Voksenlærlinge i alt	Arbejdsstyrken
<i>Seneste 3 år inden uddannelsen påbegyndes</i>					
<i>Beskæftigelsesgrad (andel)</i>	0,29	0,49	0,40	0,39	0,74
<i>Offentlig ydelsesgrad (andel)</i>	0,48	0,18	0,33	0,33	0,13
<i>Selvforsørgelsesgrad (andel)</i>	0,07	0,08	0,08	0,07	0,06
<i>Uddannelsesgrad (andel)</i>	0,16	0,23	0,18	0,19	0,05

Anm.: I populationen indgår personer, der påbegynder et voksenlærlingeforløb i perioden fra 2016-2018. Beskæftigelsesstatus er angivet ud fra oplysninger i elndkomst. Personer angives som ledige, hvis der ikke findes lønoplysninger, angivet som beskæftiget i samme virksomhed, hvis der udbetales løn fra samme CVR nummer som angivet i voksenlærlingeregisteret, og angivet som i samme branche hvis branchenummeret er ens. * Der indgår kun forløb, der er afsluttet mindst 52 uger før nedslaget. Timeløn er angivet som gennemsnitlig timeløn om måneden. Beskæftigelsesgraden er defineret ud fra uger, hvor der er registreret en udbetaling i e-Indkomst i en måned, at der samtidig er registreret udbetaling af en ydelse i den enkelte uge. I ydelsesgraden indgår alle offentlige ydelser. Selvforsørgelse er defineret som uger, hvor der ikke er registreret en udbetaling i e-Indkomst i måneden, samtidig med at der ikke er registreret en udbetaling af ydelse i den pågældende uge. Uddannelsesgraden er beregnet ud fra uger hvor der udbetales SU.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af voksenlærlingeregisteret, Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM samt lønoplysninger fra e-indkomst.

Ved et nedslag 3 måneder efter forløbets afslutning, er lidt under 40 pct. beskæftigede i samme virksomhed, som de var i voksenlærlingeforløb i. Lidt over halvdelen er ledige, mens de resterende 10 pct. er beskæftiget i en anden virksomhed. Den gennemsnitlige timeløn ved et nedslag et år før påbegyndt uddannelse er 149 kr. og ved et nedslag et år efter afsluttet uddannelse 182 kr., hvor borgere der påbegynder forløbet fra ledighed ligger lavere både før og efter, sammenlignet med borgere fra beskæftigelse.

Tabel 5

Beskæftigelsesstatus 3 måneder efter afslutning og løn et år før og efter uddannelse

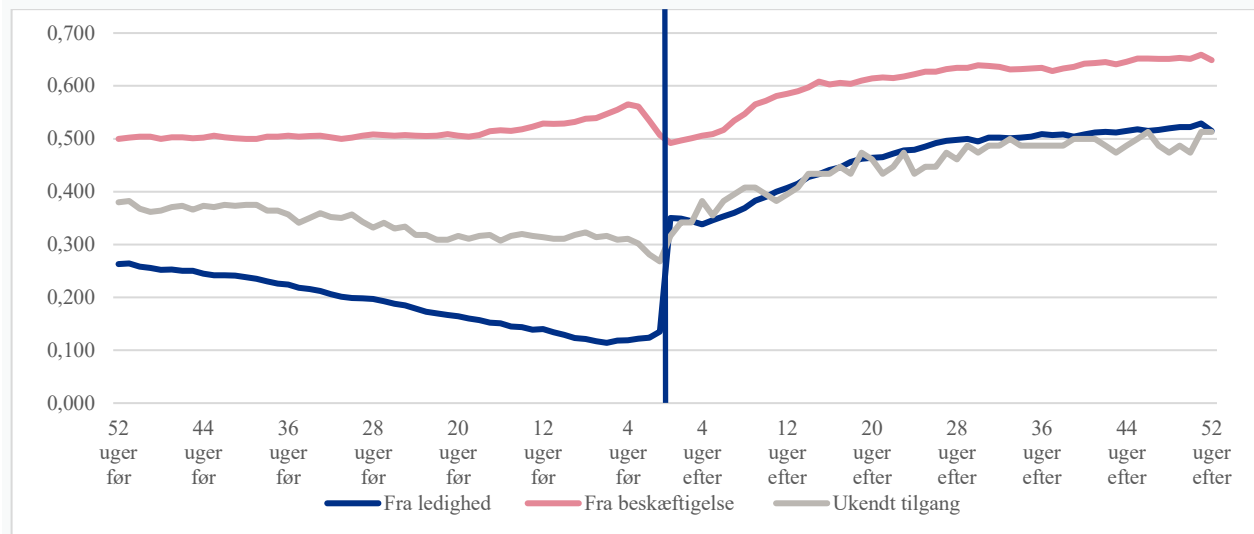
	Voksenlærlinge fra ledighed	Voksenlærlinge fra beskæftigelse	Ukendt tilgang	Voksenlærlinge i alt
<i>Beskæftigelsesstatus 3 måneder efter afslutning</i>				
<i>Ledig</i>	32 pct.	17 pct.	31 pct.	24 pct.
<i>Beskæftiget i samme virksomhed</i>	40 pct.	58 pct.	40 pct.	49 pct.
<i>Beskæftiget anden virksomhed, samme branche</i>	4 pct.	5 pct.		5 pct.
<i>Beskæftiget anden virksomhed og branche</i>	24 pct.	20 pct.	26 pct.	22 pct.
<i>Timeløn et år før og efter uddannelse</i>				
<i>Nedslag et år før uddannelse</i>	142 kr.	155 kr.	-	149 kr.
<i>Nedslag et år efter uddannelse</i>	177 kr.	190 kr.	-	184 kr.

Anm.: I populationen indgår personer, der påbegynder et voksenlærlingeforløb i perioden fra 2016-2018. Beskæftigelsesstatus er angivet ud fra oplysninger i elndkomst. Personer angives som ledige, hvis der ikke findes lønoplysninger, som beskæftiget i samme virksomhed hvis der udbetales løn fra samme CVR nummer som angivet i voksenlærlingeregisteret, og samme branche hvis branchenummeret er ens. * Der indgår kun forløb der er afsluttet mindst 12 uger før nedslaget. Timeløn er angivet som gennemsnitlig timeløn om måneden. Beskæftigelsesgraden er defineret ud fra uger, hvor der er registreret en udbetaling i e-Indkomst i en måned, at der samtidig er registreret udbetaling af en ydelse i den enkelte uge. I ydelsesgraden indgår alle offentlige ydelser. Selvforsørgelse er defineret som uger, hvor der ikke er registreret en udbetaling i e-Indkomst i måneden, samtidig med at der ikke er registreret en udbetaling af ydelse i den pågældende uge. Uddannelsesgraden er beregnet ud fra uger hvor der udbetales SU.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af voksenlærlingeregisteret, Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM samt lønoplysninger fra e-indkomst.

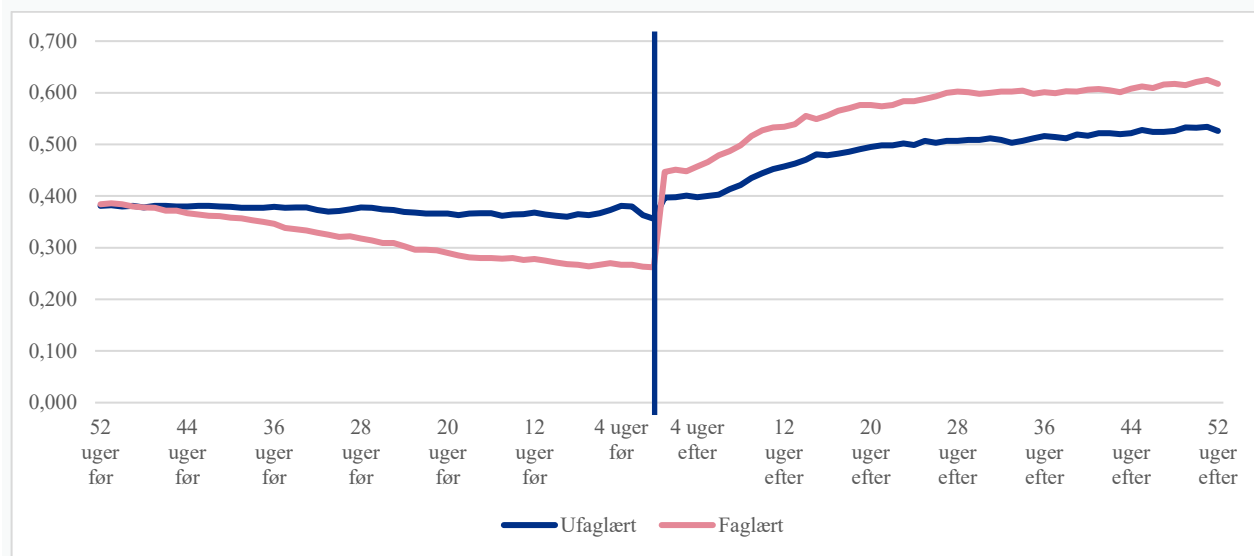
I figur 3 fremgår *beskæftigelsesfrekvensen* i året *før* uddannelsen, som voksenlærlingeforløbet er en del af, påbegyndes, og et år *efter* uddannelsen er afsluttet. Den lodrette streg indikerer selve uddannelsesforløbet. Beskæftigelsesfrekvensen er her angivet som andelen af personer der er i beskæftigelse i en given uge før og efter uddannelsen.

Figuren indikerer, at beskæftigelsesfrekvensen ligger på et højere niveau efter uddannelsen, som voksenlærlingeforløbet er en del af, er afsluttet. Forskellen ser ud til at være størst for borgere, der påbegynder et voksenlærlingeforløb fra *ledighed*. Det skal dog også bemærkes, at der er indikationer på at beskæftigelsesfrekvensen for ledige er faldende op til uddannelsesforløbets start, hvilket kan indikere en forventningseffekt, hvor den ledige er mere afholdende i forhold til at søge job, hvis der ligger en forventning om snart at påbegynde et voksenlærlingeforløb. Det skal desuden bemærkes, at der ikke er tale om en opgørelse af effekten af voksenlærlingeforløbet på borgerens beskæftigelse, men udelukkende en illustration af de deskriptive resultater. Forskellen fra før til efter kan derfor også være udtryk for en tidstrend, og kun i nogen grad stamme fra selve voksenlærlingeforløbet. Endvidere skal det bemærkes, at der kun ses på om borgeren er i beskæftigelse i en given uge, og der tages derfor ikke højde for eventuelle ændringer i arbejdstiden.

Figur 3**Beskæftigelsesfrekvens i den enkelte uge 52 før og efter påbegyndelse af uddannelse, som indeholder voksenlærlingeforløb, fordelt på tilgang til forløb**

Anm.: For den enkelte person undersøges om der er registreret beskæftigelse i den enkelte uge 52 uger før og 52 uger efter påbegyndelse af det uddannelsesforløb, som voksenlærlingeforløbet er en del af. Beskæftigelse er defineret som uger, hvor der i DREAM er registreret en branchekode ud fra e-Indkomst i måneden, samtidig med at der ikke er registreret udbetaling af en ydelse i den pågældende uge. Der indgår ikke oplysninger om beskæftigelse for selvstændige. Der indgår kun forløb, hvor uddannelsen er afsluttet mindst 52 uger før den sidste tilgængelige uge i DREAM.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af voksenlærlingeregisteret samt beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM.

Figur 4**Beskæftigelsesfrekvens i den enkelte uge 52 før og efter påbegyndelse af uddannelse, som indeholder voksenlærlingeforløb, fordelt på faglært/ufaglært**

Anm.: For den enkelte person undersøges om der er registreret beskæftigelse i den enkelte uge 52 uger før og 52 uger efter påbegyndelse af det uddannelsesforløb, som voksenlærlingeforløbet er en del af. Beskæftigelse er defineret som uger, hvor der i DREAM er registreret en branchekode ud fra e-Indkomst i måneden, samtidig med at der ikke er registreret udbetaling af en ydelse i den pågældende uge. Der indgår ikke oplysninger om beskæftigelse for selvstændige. Der indgår kun forløb, hvor uddannelsen er afsluttet mindst 52 uger før den sidste tilgængelige uge i DREAM.

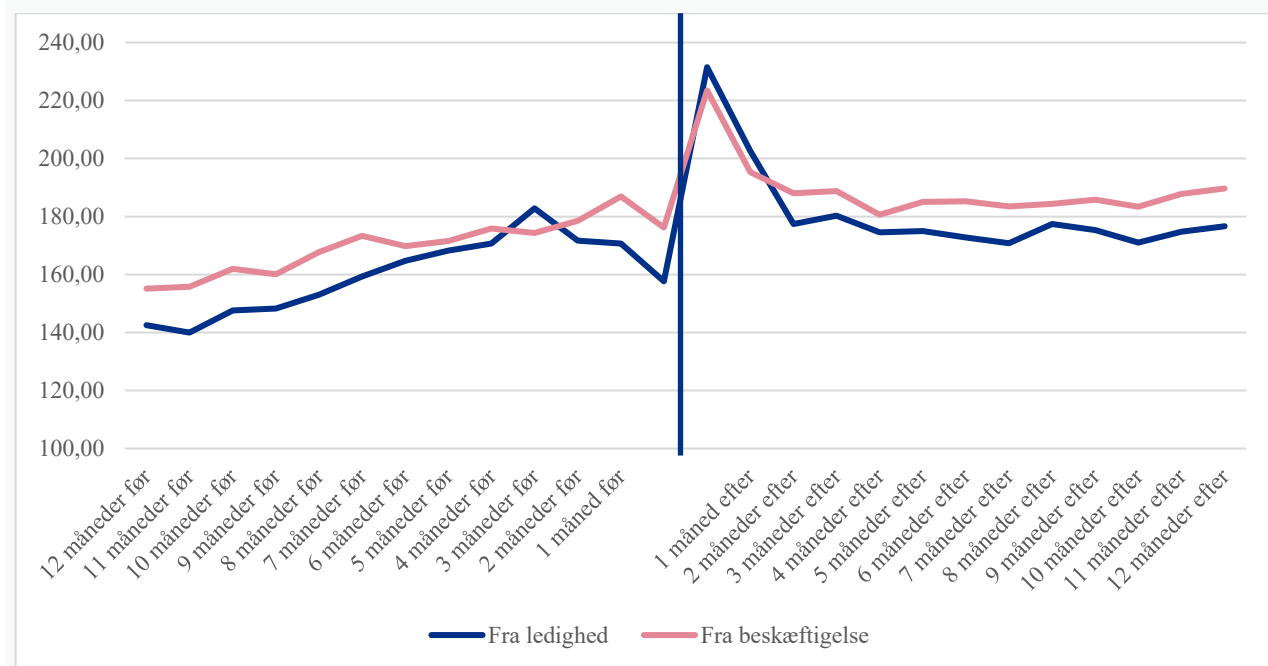
Kilde: Egne beregninger på baggrund af voksenlærlingeregisteret samt beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM.

I figur 4 fordeles beskæftigelsesfrekvenserne før og efter på faglærte og ufaglærte. Her fremgår det, ligesom i figur 3, at beskæftigelsesfrekvensen ligger lavere for begge grupper før påbegyndelse af uddannelsen, som voksenlærlingeforløbet er en del af, og betydeligt højere efterfølgende. Det ser umiddelbart ud til at forskellen er størst for faglærte, hvilket kan indikere at der bl.a. er tale om personer der anvender voksenlærlingeordningen til sporskifte.

I figur 5 fremgår den gennemsnitlige timeløn i den enkelte måned et år før og efter påbegyndelse af uddannelse, som indeholder et voksenlærlingeforløb:

Figur 5

Gennemsnitlig timeløn i den enkelte måned 12 måneder før og efter påbegyndelse af uddannelse, som indeholder voksenlærlingeforløb

Anm.: Der indgår kun personer, hvor der findes lønoplysninger i e-indkomst for den enkelte måned. Lønniveauet er løn- og priskorrigeret og angivet i 2019-niveau.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af voksenlærlingeregisteret, beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM samt e-indkomst.

Ligesom figur 3 og 4, indikerer figur 5 at den gennemsnitlige timeløn ligger på et højere niveau efter uddannelsen, som voksenlærlingeforløbet er en del af. Igen indikerer figuren, at forskellen er størst, for personer der kommer fra ledighed. Det høje lønniveau lige efter uddannelsesafslutning, kan sandsynligvis forklares ved at der fortsat er lærlinge, der er ansat til den højere løn med lærlingetilskud.

3.4. Resultater fra den beskrivende analyse

Den beskrivende analyse viser, at der er lidt forskel i karakteristika for personer der påbegynder voksenlærlingeforløb fra ledighed og fra beskæftigelse. De fleste voksenlærlingeforløb finder sted i private virksomheder, og ca. halvdelen i branchen for bygge og anlæg og handel og transport. Omkring en fjerdedel færdiggør ikke den uddannelse, som voksenlærlingeforløbet er en del af. Lidt over halvdelen er mænd, og mere end 80 pct. har dansk herkomst. Gennemsnitsalderen er 34 år, og 7 pct. er over 50 år, når de påbegynder lærlingeforløbet. Omkring halvdelen er forsørgere, og lidt mere end 40 pct. er enlige. Halvdelen har grundskole som højest fuldførte uddannelsesniveau, og 11 pct. har en videregående uddannelse. Beskæftigelsesgraden er ca. 0,4, og er højere for de borgere, der påbegynder et voksenlærlingeforløb fra beskæftigelse sammenlignet med dem,

der påbegynder fra ledighed. Lidt under 40 pct. bliver beskæftiget i samme virksomhed, som de var i voksenlærlingeforløb i, efter forløbets afslutning. Den gennemsnitlige timeløn ved et nedslag et år før påbegyndt uddannelse er 149 kr. og ved et nedslag et år efter afsluttet uddannelse 182 kr., hvor borgere der påbegynder fra ledighed ligger lavere både før og efter, sammenlignet med borgere fra beskæftigelse.

Beskæftigelsesfrekvenserne før og efter indikerer, at voksenlærlinge ligger på et højere beskæftigelsesniveau efter uddannelsens afslutning. For borgere, der kommer fra beskæftigelse, ligger beskæftigelsesgraden på ca. 0,5 før og ca. 0,65 efter. For borgere der kommer fra ledighed, er graden betydeligt lavere før påbegyndelse af forløbet (ca. 0,2), mens den et år efter er på ca. 0,5. Det indikerer, at både ledige og beskæftigede, der påbegynder et voksenlærlingeforløb oftere er i beskæftigelse efter forløbet, men forskellen for ledige er størst. Igen bemærkes, at der ikke er tale om en opgørelse af effekten af voksenlærlingeforløbet på borgerens beskæftigelse, men udelukkende en illustration af de deskriptive resultater. En figur med den gennemsnitlige timeløn et år før og efter uddannelsesforløbet indikerer ligeledes, at der er tale om et lidt højere lønniveau efter forløbets afslutning.

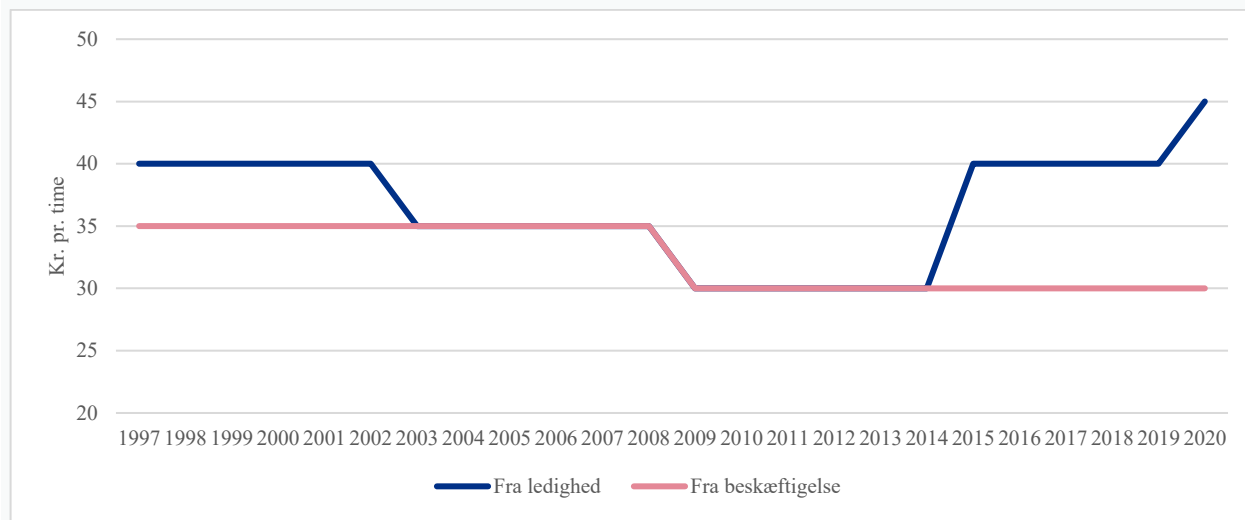
Litteraturliste

Danmarks Statistik (2020): ”Fra uddannelse til arbejdsmarked - Flest afbrud på erhvervsuddannelserne”. NYT fra Danmarks Statistik, nr. 349, 18. september 2020. Tilgængelig på: <https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgifter/nyt/GetPdf.aspx?cid=30749>

Deloitte (2013): ”*Evaluerings af voksenlærlingeordningen. Effekter, anvendelse og incitamenter*”. Rapport

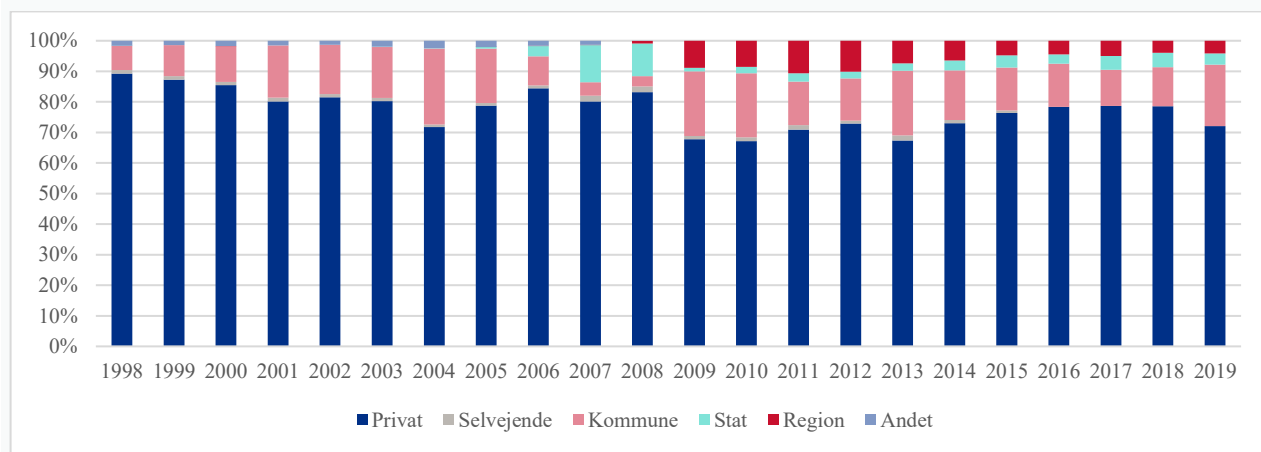
Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (2020): ”*Validering af data for voksenlærlinges status forud for påbegyndelse af uddannelse*”. Internt notat

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (2016): ”*Datavalidering af jobcentrenes registrering af tilskudsforløb på voksenlærlingeordningen*”. Internt notat

Figur B1**Udvikling i satser for tilskud til voksenlærlingeordning, 1997-2020**

Anm.: Fra 1. april 2018 indføres en forsøgsordning, hvor tilskuddet til ledige differentieres efter længden på ledigheden. Ufaglærte med ledighed under 2 måneder gives et tilskud på 30 kr. i timen. Personer med ledighed over 2 måneder får et tilskud på 40 kr. pr. time. Der differentieres desuden i længden på tilskuddet, hvor ledige kan modtage tilskuddet i hele uddannelsesperioden, mens det for voksenlærlinge fra beskæftigelse kun er i op til 2 år.

Figur B2 viser sektorfordelingen for de påbegyndte voksenlærlingeforløb i perioden fra 1998-2019, fordelt på privat, selvejende, kommune, stat, region og andet. I løbet af hele perioden er det overvejende flest personer, der er i voksenlærlingeforløb hos private virksomheder. Omkring finanskrisen ses en lille forskydning i andelen af voksenlærlingeforløb i private virksomheder over mod offentlige virksomheder.

Figur B2**Andel påbegyndte voksenlærlingeforløb fordelt på virksomhedsform, 1998-2019**

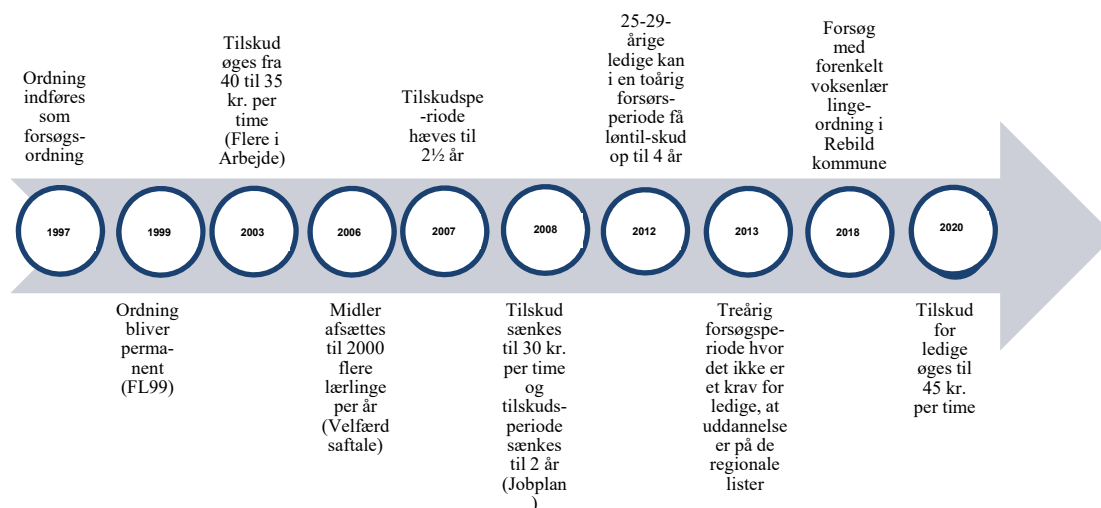
Anm.: Kun det første påbegyndte voksenlærlingeforløb for den enkelte borger indgår (unikke personer).

Kilde: Voksenlærlinge baseret på Bestand, Plandata og manuel indberetning fra jobcentre.

Bilag

Bilag 1: Ændringer i voksenlærlingeordningen siden indførelse

Voksenlærlingeordningen indført som en forsøgsordning i 1997. Siden da, er ordningen blevet ændret flere gange. Tidslinjen nedenfor illustrerer ændringerne i perioden fra 1997 til 2020:

De gældende regler fra 1. januar 2020 fremgår af tabel B1 nedenfor. Herudover ændres registreringen af kommune fra at være virksomhedens kommune, til at være voksenlærlingens kommune.

Ledig				
	Ledighedsperiode	Tilskud i timen	Tilskudsperiode	Uddannelser med tilskud
Ledig og ufaglært	Fra 1. ledighedsdag	45 kr.	Hele uddannelsesperioden	Alle erhvervsuddannelser
Faglært med forældet uddannelse	Fra 1. ledighedsdag	45 kr.	Hele uddannelsesperioden	Alle erhvervsuddannelser
Faglært	Mere end 6 mdr.	45 kr.	Hele uddannelsesperioden	Alle erhvervsuddannelser
I beskæftigelse				
Beskæftiget og ufaglært	-	30 kr.	Op til de første to år af uddannelsesperioden	Kun uddannelser på positivlisten*

Tabel B1: Tidslinje for udvikling i voksenlærlingeordning

Tilskudssatsen er ændret flere gange i perioden fra 1997-2020. Tilskuddet til voksenlærlinge fra ledighed har i hele perioden været på samme niveau, eller højere, end tilskuddet til voksenlærlinge fra beskæftigelse. Fra 2020 øges forskellen i mellem de to tilskud, idet tilskuddet til voksenlærlinge fra ledighed øges til 45 kr. pr. time, mens det fortsat er på 30 kr. pr. time. for voksenlærlinge fra beskæftigelse. Tilskuddet er ikke pris- og lønreguleret, og udgør derved en mindre andel i 2019 end i 1997. En figur over andelen fremgår nedenfor:

Bilag 2: Supplerende figurer og tabeller

Figur B3

Virksomhedstype, branche og uddannelse for personer med afbrudte forløb

Personer med afbrudt uddannelse	Antal	Procent
<i>Fordeling på virksomhedstype</i>		
Privat	1344	84 pct.
Kommune	193	12 pct.
Region	34	2 pct.
Stat	22	1 pct.
<i>Fordeling på brancher</i>		
Landbrug, skovbrug og fiskeri	23	1 pct.
Industri, råstofindvinding og forsyningsvirksomhed	266	17 pct.
Bygge og anlæg	397	25 pct.
Handel og transport mv.	506	32 pct.
Information og kommunikation	27	2 pct.
Finansiering og forsikring	-	-
Ejendomshandel og udlejning	8	1 pct.
Erhvervsservice	73	5 pct.
Offentlig administration, undervisning og sundhed	263	17 pct.
Kultur, fritid og anden service	21	1 pct.
<i>Fordeling på uddannelser</i>		
Gastronomuddannelser, bager, konditor, slagter mv.	184	12 pct.
Chauffør	75	5 pct.
Gartneruddannelser	39	2 pct.
Smedeuddannelser	53	3 pct.
Elektriker, elektronik- og svagstrømsuddannelsen	86	5 pct.
Cykel-, auto-, og skibsmekanikere mv.	47	3 pct.
Murer, snedker, maskinsnedker, tømrer, maler mv.	253	16 pct.
VVS-teknik	45	3 pct.
Social- og sundhedsuddannelse	150	9 pct.
Detailhandelsuddannelser	108	7 pct.
Kontor- og handelsuddannelser	155	10 pct.
Andre teknik- eller byggeuddannelser	214	13 pct.
Andre uddannelser	184	12 pct.